

دادرسی‌های مدنی خارج از نوبت

دکتر علی مهاجری

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: مهاجری، علی، ۱۳۴۰ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran, Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: دادرسی‌های مدنی خارج از نوبت/ علی مهاجری.
تخصصات نشر	: تهران : فکرسازان ، ۱۳۹۶.
تخصصات ظاهری	: ۲۶۴ ص.
شابک	: 978-600-7560-29-7
حیثیت فهرست نویسی	: فیها
موضوع	: تعقیب قضایی فوری - ایران
موضوع	: Summary proceedings - Iran
موضوع	: آیین دادرسی - ایران
موضوع	: Procedure (Law) - Iran
موضوع	: حقوق جزا - ایران
موضوع	: Criminal law - Iran
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶/۹۵۱۲/۱۵۴۱۲۳۱
رده بندی دیویی	: ۳۴۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۵۱۰۰

دادرسی‌های مدنی خارج از نوبت

ناشر:	انتشارات فکرسازان
عنوان کتاب:	دادرسی‌های مدنی خارج از نوبت
مؤلف:	دکتر علی مهاجری
صفحه آرای:	نرجس بزرگر
قطع:	وزیری
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ:	اول
سال چاپ:	۱۳۹۶
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۰-۲۹-۷
قیمت:	۱۸۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهید وحید نظری، بین خیابان فخر رازی و

خیابان دانشگاه، کوچه شهید قدیری، پلاک ۲۲، واحد ۴. تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۰۷۶۰-۶۶۴۸۹۴۹۶

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل اول: کلیات ۱۳

خواست، دادرس در رسیدگی های قضایی ۱۵

دادخواستی از طریق دادگاه ۱۵

تعیین وقت رسیدگی ۱۷

ماندگاری قانون و تغییر شرایط ۱۸

تدوین موارد خارج از قانون ۱۸

چراهی تعیین وقت در محاکم ۲۰

۱- عدم تناسب رشد تشکیلات با رشد جریبت ۲۰

۲- پیچیدگی روابط اجتماعی ۲۱

۳- حکم قانون ۲۲

ارزیابی عوامل تعیین وقت ۲۴

علل تطویل رسیدگی ها در محاکم ۲۶

۱- علت قانونی ۲۷

۲- کیفیت همکاری مراجع ذیربط ۲۹

۳- فقدان شرایط مطلوب دادرسی ۳۱

ضرورت نظم در تعیین اوقات رسیدگی ۳۲

پیشینه ضمانت اجرای نظم دفتری ۳۵

آراء دادگاه عالی انتظامی قضات ۳۸

اراده قانونگذار بر رسیدگی سریع ۴۲

تمایل قانون گذار به تعیین تکلیف سریع ۴۴

رسیدگی های استثنایی ۴۶

۴۸	تجميع اصل و استثناء
۴۹	انواع رسيدگي هاي استثنائي
۴۹	۱- رسيدگي خارج از نوبت
۵۰	۲- رسيدگي فوق العاده
۵۲	۳- رسيدگي فوق العاده و خارج از نوبت
۵۳	۴- رسيدگي فوري و خارج از نوبت
۵۵	تشریفات دادرسی در رسيدگي هاي خارج از نوبت
۶۱	تشریفات دادرسی از منظر اداره حقوقی قوه قضائیه
۶۳	نظريه اداره حقوقی
۶۴	استعلام مهم
۶۴	رياست محترم اداره حقوقی قوه قضائیه
۶۵	دادرسی با تشریفات خاص
۶۷	مقررات جديد در مورد تشریفات دادرسی
۶۸	تشریفات دادرسی از دیدگاه قانونگذار
۶۹	نتیجه مباحث مربوط به تشریفات دادرسی
۷۱	فهرست دادرسی‌های مدنی خارج از نوبت

۷۹ فصل دوم: شرح موارد رسيدگي خارج از نوبت

۸۱	دعاوی مربوط به تعمیرات کلی و اساسی مورد اجاره محل سکونی
	دعاوی مربوط به حق استفاده مستاجر از آب، برق، تلفن و گاز در عین مساجد، محل کسب و پیشه و تجارت
۸۷	دعای اعتراض به نظر مدیر یا هیئت مدیره واحدهای آپارتمانی در مورد بدهی و صورت ریز مطالبات به عنوان هزینه‌های مشترک
۹۱	رسيدگي به دعاوی تجديد نظر مربوط به تصميم دادگاه در مورد تصرف عدواني، مزاحمت از حق و ممانعت از حق
۹۵	دعاوی مربوط به خسارات ناشیه از تصادفات رانندگی
۱۰۱	دعاوی مربوط به وثیقه مطالبات اشخاص از بابت فروش اراضی موات شهری
۱۱۰	

- اعتراض به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی از جهت نوع زمین..... ۱۱۴
- دعای موضوع قانون توزیع عادلانه آب..... ۱۱۷
- ۱- دعای تخلیه یا خلع ید از بستر رودخانه‌ها و قلع و قمع بناهای احداثی..... ۱۱۷
- ۲- اعتراض به تشخیص وزارت نیرو مبنی بر انسداد چاه..... ۱۲۰
- ۳- اعتراض به حفر چاه در مجاورت چاه دیگر و تقاضای انسداد آن..... ۱۲۱
- ۴- دعای تعیین تکلیف دستگاه‌های حفاری غیرمجاز..... ۱۲۲
- ۵- دعای اعتراض به تشخیص وزارت نیرو در مورد اختلاف نظر بین صاحبان اراضی محیاء مجاور - جدید الاحداث..... ۱۲۳
- ۶- اعتراض به تشخیص کارشناسان وزارت نیرو در مورد حریم چاه و قنات..... ۱۲۴
- ۷- اعتراض به تعیین هزات مانفرد در مورد پروانه مصرف معقول آب..... ۱۲۶
- ۸- دعای اثبات احسان ذی از حق مجرا در ملک دیگری..... ۱۲۷
- ۹- دعای ناشی از اختلاف در مورد میزان بهره‌برداری از آب‌های سطحی..... ۱۲۷
- ۱۰- دعای مطالبه خسارت ناشی از تسکین یا خشک شدن آب قنات و چشمه در اثر اجرای طرح‌های عمرانی وزارت نیرو..... ۱۲۸
- دعای مربوط به رقبات، آب و اراضی موقوفه..... ۱۲۹
- دعای مربوط به رقبات، آب و اراضی موقوفه..... ۱۳۰
- دعای حقوقی مربوط به چک..... ۱۳۵
- دعای ابطال و توقیف اجرائیه‌های ثبتی..... ۱۴۷
- دعای حقوقی سازمان تأمین اجتماعی..... ۱۵۶
- دعای افراد ذینفع به طرفیت وزارت راه و ترابری در ارتباط با اقدامات آن وزارت مربوط به املاک آنها..... ۱۶۰
- دعای مطالبه خسارت از اعضای تعاونی‌ها توسط وزارت تعاون..... ۱۶۳
- دعای اعسار از محکوم به..... ۱۶۷
- رسیدگی به دعای اعتراض مربوط به انحلال شوراهای اسلامی..... ۱۸۳
- رسیدگی به اعتراضات مربوط به سلب عضویت از شوراهای اسلامی..... ۱۸۹
- درخواست تخلیه ساختمانهای وزاتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی - بهداشت درمان و آموزش پزشکی، موسسات وابسته و دانشگاهها، سازمان میراث فرهنگی، سازمان مراکز ایرانگردی، سازمان

آموزش فنی و حرفه‌ای (وزارت کار و امور اجتماعی) و سازمان آموزش کشاورزی که در اختیار	۱۹۸
سایر وزارت خانه‌ها و ارگانها می‌باشد.....	۲۰۴
درخواست تخلیه واحدهای آموزشی وزارت آموزش و پرورش و مراکز آموزشی دیگر که در	۲۰۸
اختیار سایر مراجع می‌باشد.....	۲۱۹
رسیدگی به درخواست قرار تأمین خواسته.....	۲۱۹
رسیدگی به درخواست دستور موقت.....	۲۱۹
رسیدگی به درخواست قرار تأمین خواسته.....	۲۲۵
دعوی اعتراض به تصمیم هیأت حل اختلاف ثبت در مناطق عشایری.....	۲۲۸
اختلاف در نقص تعیین خسارت.....	۲۳۰
تقاضای دریافت جینی.....	۲۳۳
دعوی مربوط به اراضی شهرت.....	۲۳۷
ساخت و ساز بدون مجوز در دریا رودخانه.....	۲۴۰
اعتراض به عملکرد صدا و سیما.....	۲۴۱
رسیدگی به دعوی ثلاثه.....	۲۴۳
حل اختلاف در صلاحیت.....	۲۴۷
رسیدگی در دیوان عالی کشور.....	۲۵۰
خاتمه	۲۵۳
در تأمین دلیل و مهر و موم ترکه.....	۲۵۳
۱- تأمین دلیل.....	۲۵۳
۲- مهر و موم ترکه.....	۲۵۵
فهرست منابع قانونی	۲۵۹
فهرست منابع حقوقی	۲۶۳

مقدمه

دادرسی منصفانه یکی از شاخصه‌های توسعه یافتگی و مورد تأکید تعالیم دینی و اسناد بین‌المللی است. بر اساس اصل تناسب یکی از معیارهای دادرسی منصفانه تناسب دادرسی با زمانی است که برای آن اختصاص می‌یابد. از این زمان به «زمان متعارف دادرسی» یاد می‌شود. در متون حقوقی عنوان «اصل تناسب در دادرسی مدنی» نیز مشاهده شده است و یکی از موضوعات اصلی تناسب زمان دادرسی از ابتدا تا پایان است.

امروزه یکی از چالش‌هایی که می‌تواند در احساس عدالت یا بی‌عدالتی ایفای نقش کند، مسأله زمان دادرسی است. از لحاظ این زمان با عبارت «اطاله دادرسی» سخن به میان می‌آید. اطاله دادرسی ناشی از عوامل سه‌گانه: قانونی، تشکیلاتی و قضایی است. به عبارت دیگر عوامل انسانی، قانونی، تشکیلاتی و فصول دست به دست می‌دهند تا «اطاله دادرسی» را ایجاد کنند. این عوامل هم‌چنین می‌توانند به کمک هم در تناسب دادرسی در زمان را ایجاد کنند.

تردید نیست که مراجعین دادگستری، قاضی، کارکنان، مسئولین تشکیلات قضایی و قضاوت، دادرسی در زمان متناسب را امری نیکو می‌پندارند. اما پندار به تنهایی کافی نیست، بلکه باید بسترهای رسیدگی در زمان متعارف توسط این عوامل فراهم شود. قانونگذار باید ضوابطی عام ایجاد کند که در تمام مراحل و فرآیندهای دادرسی، قضاوت در زمان متعارف محقق گردد. این ضوابط که در قوانین دادرسی ایجاد شده‌اند، در کنار خود ضوابط خاصی نیز دارند که در مورد بعضی از دعاوی رسیدگی در زمان کوتاه‌تر را مقرر کرده‌اند.

دادرس برای حسن انجام مأموریت خود ناگزیر است از پیچ و خم قوانین و مقررات عبور و با احاطه لازم نسبت به حکم ماهوی هر قضیه، در نحوه رسیدگی نیز ضوابط و مقررات را رعایت نماید. آگاهی مقام قضا به مجموعه این ضوابط و مقررات او را کمک خواهد کرد که رسیدگی به هر پرونده و هر دعوی را متناسب با شأن و اقتضای قانونی آن پرونده و دعوی دنبال کند.

از جمله ضوابط و مقررات مورد نیاز دادگاه، قوانینی هستند که قاضی و محکمه را به

رسیدگی استثنایی و خارج از نوبت به بعضی از دعاوی و درخواستها موظف نموده‌اند؛ چرا که آنها بنا به ضرورت‌های خاص و در زمان‌های مختلف به تصویب رسیده و مورد توجه جدی قانونگذار قرار گرفته‌اند.

اگرچه توجه به این قوانین و مقررات، تکلیف دادرس است، اما نقش وکلا و مشاورین حقوقی را نباید در توجه دادن دادرس به موارد رسیدگی‌های خارج از نوبت نادیده گرفت. دادرس عادل و بدور از هوای نفس در صورت تذکر قانونی و کیل نسبت به قانون تواضع می‌کند و با ادعای کثرت دعاوی از پذیرش حکم قانونی استنکاف نمی‌کند، بلکه با مدیریت در اختصاص اوقات رسیدگی، به اجرای حکم قانون کمک می‌کند.

نقش زمان در رسیدگی، دلایل بی‌اهمیت نمودن دعاوی مطروحه بر دعاوی و قضاوت پوشیده نیست. اهمیت اضافه از زمان، متعارف در رسیدگی به تأکید قانونگذار، برای پرهیز از اطاله دادرسی است و به همین جهت است که در قوانین مختلف رسیدگی استثنایی به مواردی خاص تکلیف شده است و جمع‌آوری این تکالیف و اطلاع وکیل و دادرس از آنها به دادگاه بصیرت بیشتری در رسیدگی‌ها اعطاء خواهد نمود.

از طرف دیگر حق هر شهروند ایرانی است که بدانچه امور در محاکم باید به صورت خارج از نوبت رسیدگی شوند تا با شناخت لازم نسبت به است دادرسی دعاوی خود که قصد طرح آن را دارد، به محکمه مراجعه کند. واقعیت آن است که صرف انتشار قانون نمی‌توان گفت همه بر آن قانون آگاهند. این اصل هرچند در جای خود محل استاد بوده و رافع تکلیف نیست؛ اما در بسیاری موارد با واقعیت خارجی انطباق ندارد؛ کمترین که مر قانون مورد اجرا در جامعه سابقه انتشار دارد اما بسیاری از اهل فن در رشته ذربط نسبت به قوانین کشور شده در رشته‌های دیگر شناختی ندارند؛ چه رسد به عموم افراد جامعه که سر و کاری با این مقوله ندارند.

نوشتر حاضر که با بضاعت قلیل نگارنده تدوین گردیده در این مقام است که کلیه رسیدگی‌های خارج از نوبت را با شرح و تفسیر لازم مرور نموده تا از این رهگذر هم برای مراجعین محاکم شناختی در حد نیاز آنان ایجاد کند و هم مجموعه‌ای مدون از فهرست این رسیدگی‌ها و ظرافت‌های آنها در اختیار متولیان اصلی احقاق حق و ابطال باطل که همانا قضات محاکم هستند قرار دهد تا آنان احکام و تصمیمات قضائی خود را در زمان مناسب

صادر کنند.

مجموعه‌ای که پیش روی شماست به شرح و توضیح رسیدگی‌های مدنی خارج از نوبت پرداخته و قبل از شرح ماده به ماده این رسیدگی‌ها، کلیاتی در مورد تفاوت آنها و فلسفه تعیین وقت در محاکم و اسباب اطاله رسیدگی و موقعیت فعلی محاکم ارائه داده است.

در شرح و توضیح مواد قانونی رسیدگی‌های خارج از نوبت به مباحث شکلی که کاربرد بیشتری در نحوه رسیدگی محاکم دارد، نیز توجه شده است و ضمناً در پاره‌ای از موارد به توضیحات ماهوی مربوط به حکم قضیه پرداخته شده است.

در این کتاب مواردی از پرونده‌های حقوقی مورد بحث قرار گرفته که قانون رسیدگی خارج از نوبت به آنها را تکلیف نموده است. این موارد که قبلاً نیز به چاپ رسیده، با طی مراحل تقسیم و تکمیل و اصلاح موارد جدید پیش روی علاقمندان است.

مجموعه حاضر حتی از شخص و کاستی نیست و این امر راهنمایی و ارشاد خوانندگان محترم را ایجاب می‌کند، در جهت اهتمام و کوشش بر این بود که کاستی‌ها در مجموعه حاضر به حداقل برسد. به هر حال پیشاپیش از ربات، معرفت که با نقد دلسوزانه خود نگارنده را بهره‌مند خواهند فرمود، تقدیر و پست الکترنیک زیر رای ارسال نظرات معرفی می‌شود:

dr.mohajer@yahoo.com

مهاجری - کار ۱۶